Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

21 ноябрь, сешанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 225 (1227)

БУГУН ТОШКЕНТДА ТУРКИСТОН ХАЛҚЛАРИ МАДАНИЯТИ ҚУРУЛТОЙИ ОЧИЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

БОЛАЛИ ОИЛАЛАРГА ДАВЛАТНИНГ ИЖТИМОИЙ ЁРДАМИНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Болалар тўғрисида давлат ғамхўрлигини кучайтириш мақсадида:

1. 1996 йилнинг 1 январидан бошлаб 16 ёшгача болалари бўлган барча оилаларга бериладиган ҳар ойлик нафақалар кўпайтирилиб, бу нафақалар болаларнинг сонига қараб қуйидаги миқдорларда белгилансин:
— бир болали оилаларга — энг оз иш ҳақининг 30 фоизи;
— икки болали оилаларга — энг оз иш ҳақининг 60 фоизи;
— уч болали оилаларга — энг оз иш ҳақининг 80 фоизи;
— тўрт болали оилаларга — энг оз иш ҳақининг 100 фоизи;
— беш ва ундан кўпроқ болали оилаларга — энг оз иш ҳақининг 120 фоизи;

2. Болали оилаларга нафақалар оширилиши билан боғлиқ харажатлар республиканинг давлат бюджети ҳисобидан қопланасин.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Болали оилаларга давлатнинг ижтимоий ёрдамини кучайтириш тўғрисида» 1995 йил 27 мартдаги Фармонининг 1-банди 1996 йил 1 январидан ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

4. Мазкур Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 20 ноябрь.

МОЛДОВА БОШ ВАЗИРИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

20 ноябрь куни Молдова Бош вазири Андрей Сангели амалий ташриф билан Ўзбекистонга келди.

Молдова ва Ўзбекистон Республикаларининг байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида Молдова ҳукумати раҳбарини Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов кутиб олди.

(ЎзА).

КОНСТИТУЦИЯ КУНИГА ҲОЗИРЛИК

Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Конституцияси қабул қилинган кун — умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Унда тегишли вазирликлар, идора ва ташкилотлар раҳбарлари қатнашди. Мажлисни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков бошқарди.

Республика парламенти 1992 йил 8 декабрда мустақил Ўзбекистон Конституциясини қабул қилган эди. Жаҳон экспертлари хулосасига кўра, энг мукаммал конституциялардан бири бўлган ҳужжатнинг қўмиси ва тайёрланишидан тўб ўзгаришларнинг асоси бўлиб хизмат қилмоқда.

Мажлисда Конституциямиз қабул қилинган кунни мамлакатимиз пойтахти Тошкентда, барча вилоятларда юқори савияда ўтказиш таъминлаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Мажлисда Республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси Ҳ. Жўраев, Олий Мажлис Раиси ўринбосари А. Қосимов, Республика Бош вазири ўринбосарлари Д. Ғуломова, С. Саидқосимов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов қатнашди.

(ЎзА).

ПОЙТАХТИМИЗ АЗИЗ МЕҲМОНЛАРНИ КУТИБ ОЛДИ

Мамлакатимиз пойтахти улуғвор байрам шукуҳидан ўзгача маҳобат ва чирой касб этган. 21 ноябрь куни бу ерда Марказий Осиёда истиқомат қилувчи қардош халқлар вакилларининг қурултойи иш бошлайди.

СУРАТЛАРДА: меҳмонларни кутиб олиш пайти.

А. ТЎРАЕВ олган суратлар.

Минтақа илмий-алабий жамоатчилигининг ана шундай хоҳиш-иродаси барча дўст ва қардош халқлар томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Марказий Осиё республикалари таниқли зиёлиларидан иборат нуфузли делегацияларини мазкур йирик маданий тадбирда иштирок этиш учун йўллаганлари ҳам шундан далолат бериб турибди. Шу муносабат билан Тошкент азиз ва мўътабар меҳмонларга кенг қучоқ очди.

20 ноябрь куни мамлакатимиз пойтахтининг Ўзбекистонни Қозоғистон билан боғлаб турувчи Буюк ипак йўлида қад кўтарган «Дўстлик дарвозаси» тегараси байрамона тус олди. Дарвоза пештоқида байроқлар ҳилпирайди. Карнай-сурнай наволари остида азиз ва қардош меҳмонлар тушган автобуслар бирин-кетин кириб келади. Республикамизнинг таниқли зиёлилари — адиблар, олимлар, жамоатчилик вакиллари уларга пешвоз чиқади. Меҳмонларга анвойи гуллар тақдим этилиб, нон-туз тутилади.

Ўзбекистонликлар қардош халқлар вакиллари қурултойида қатнашиш учун пойтахтимизга ташриф буюрган қозоғистонлик ва қирғизистонлик биродарларини ана шундай тантанали кутиб олдилар.

— Тошкентда ўтказилаётган мазкур қурултой мазмун ва салоҳиятга эга зарурий тадбирдир, — дейди Қозоғистон Республикаси делегацияси вакили — академик Раҳмонқул Бердибаев. — Зотан, минтақамиз халқлари тарихи, тақдири ва келажаги бир азалий қардош халқлардир. Яқин тарихда бу халқлар орасидаги ҳамкорлик муносабатлари, ўзаро борди-келдилар бир қадар сусайиб қолган эди. Истиқлол шарофати билан мустақил мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги ўша даврда узилиб қолган алоқаларни қайтадан йўлга қўйиш, иқтисодий, сиёсий, шу жумладан, маданий соҳадаги ҳамкорликни ҳам қайтадан ривожлантириш имконияти туғилди. Халқларимиз маданияти сўнгги бир ярим минг йилдан буён бирга ривож топиб келмоқда. Айтайлик, Алпомиш ёхуд Гўрўғли сингари халқ оғзаки ижоди қаҳрамонлари нафақат ўзбеклар, балки қозоқ, қирғиз, тожик халқлари учун ҳам бирдек севимли ва қадрлидир. Марказий Осиёнинг қалимий тараққиёт марказлари сифатидаги оламшумул шаҳрини оқлаш, шу билан бир қаторда минтақанинг бугунги кунларги фан, маданият ва санъати намуналаридан жаҳон ҳамжамиятини хабардор этиш учун зиёлиларимизнинг ўзаро фикрлашувлари, учрашувлари сув ва ҳаводек зарур. Шу маънода Тошкентда ўтаётган қардош халқлар қурултойининг аҳамияти беқиёсдир.

Суҳбатимизни Қирғизистон халқ шоири Омор Султанов давом эттирди:

— Мен бу анжумандан кўп нарса кутяпман, — дейди Омор оға, — Собиқ иттифоқ даврида асраб қола олган дўстлик ва қардошлик туйғуларимизни бугунги эркинлик ва мустақиллик замонида алоҳида улуғлашимиз ва ўзаро биродарлик риштаси ривожлантирилшимиз мустаҳкамлашимиз, муносабатларимизни далил ривожлантирмоғимиз лозим. Истиқлол, эгаменлик мамлакатларимиз ва халқларимизни бирлаштиришга хизмат қилиши керак. Халқларимизнинг дини, дили, маданияти, тарихи шу даражада ўхшашки, дунёнинг бошқа бир минтақасида биздек қардош-қариндош халқларни топиш мушкул.

Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари делегацияси вакиллари йўл ҳордиғини чиқариб, азим шаҳримизнинг дилкушо жойларини томоша қилаётган паллада минтақанинг бошқа гўшаларидан меҳмонларнинг келиши давом этди. «Тожикистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси рамзи туширилган самолёт «Шарқ дарвозаси» деб ном олган Тошкент аэропортига келиб қўнгач, атрофни куй-қўшиқ, карнай-сурнай овози тутиб кетди. Мезбонлар азиз меҳмонларга қучоқ очдилар. Қуюқ сўрашувлар қувноқ рақсларга уланиб кетди. Бу дақиқаларда буюк тожик шоири Абу Абдулло Рўдакийнинг «Жаҳоннинг шодлиги йиғилса бутун, Дўстлар лийдоридан бўлолмас устун», сатрлари ҳикматона жаранги яна бир карра иқрор бўлдик.

Биз Тожикистон фан ва маданияти арбоблари делегацияси раҳбари, Тожикистон Фанлар академияси президенти Ўлмас Мирсаидов билан Тошкентда ўтказилажак қурултой ҳақида суҳбатлашишга муваффақ бўлдик.

— Саъдий жаҳон халқларини марварид шодасининг дурлари деб таъриф берган эди, — дейди Ў. Мирсаидов. — Дарҳақиқат, ўзбек ва тожик, қозоғу қирғиз, туркман туташ замин, уйғун тарих ва тақдир, қолаверса келажак соҳибларидир. Тошкентда ўтадиган анжуман чоғида биз қардошларимиз билан азалий алоқаларимизни тиклаш, уларни янада тараққий эттириш, халқларимиз дўстлиги ва биродарлигини мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалалар хусусида фикрлашиб оламиз. Халқларни бирлаштиришда ижодкор зиёлилар улкан имкониятларга эга. Умид қиламизки, қардошлар билан бу эзгу ишни амалга оширишга елкадош бўламиз.

Шундай қилиб, қадим Турон заминида катта тарихий воқеа юз беражаги кутилмоқда. Мамлакатимиз пойтахтида ўтажак қурултой Марказий Осиё халқлари ўртасидаги дўстлик ва қардошликни янада мустаҳкамлаш, муштарак анъаналар ва маданиятларнинг ҳамжиҳат ривожланиши бобида янги даврни бошлаб берса ажаб эмас. Ҳамжиҳатлигимиз, бирлигимиз муборак, қардошлар!

Амирқул КАРИМ,
Пўлат ШИПОПОВ,
Ғулом МИРЗО,
(ЎзА) махсус мухбирлари.

(Туркистон халқлари маданияти қурултойига бағишланган материаллари 2 - 3-саҳифаларда ўқийсиз).

ҲУҚУҚШУНОСЛАР УЧРАШУВИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Жонатан Фэнтон раҳбарлигидаги «Ҳьюман райтс вотч» ташкилоти делегацияни аъзолари 20 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва республика Олий судига ташриф буюрди.

Ўзбекистон Адлия вазири А. Мардиев делегация аъзоларига мамлакатимизда қонунчилик соҳасида амалга оширилаётган ишлар ҳамда қабул қилинаётган янги қонунлар ҳақида ганиррф берди.

Ўзбекистон Олий суди раиси У. Мингбоев меҳмонларни республика суд тизими, унда юз бераётган ўзгаришлар жараёни билан таништирди.

Учрашувлар чоғида меҳмонлар республикада инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида олиб борилаётган ишлар билан қизиқдилар ҳамда уларнинг бошқа кўплаб саволларига батафсил жавоб олдилар.

(ЎзА).

Биз ва жаҳон

Собиқ иттифоқ парчаланиб, унинг ўрнида пайдо бўлган янги давлатлар орасида Молдова Республикаси алоҳида ўрин тутади. Ўзбекистон ушбу ривожланаётган мамлакат билан ҳар томонлама алоқаларни мустаҳкамлашга катта эътибор бермоқда. Икки мамлакат ўртасидаги дипломатик муносабатлар 1994 йилнинг август ойида йўлга қўйилган эди. Ҳозирда эса юртимизда мазкур мамлакат элчихонаси фаолият кўрсатмоқда.

Мухбиримиз Молдова Республикасининг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Николай ДУДЭУга Ўзбекистон — Молдова муносабатларига оид бир неча саволлар билан мурожаат этди.

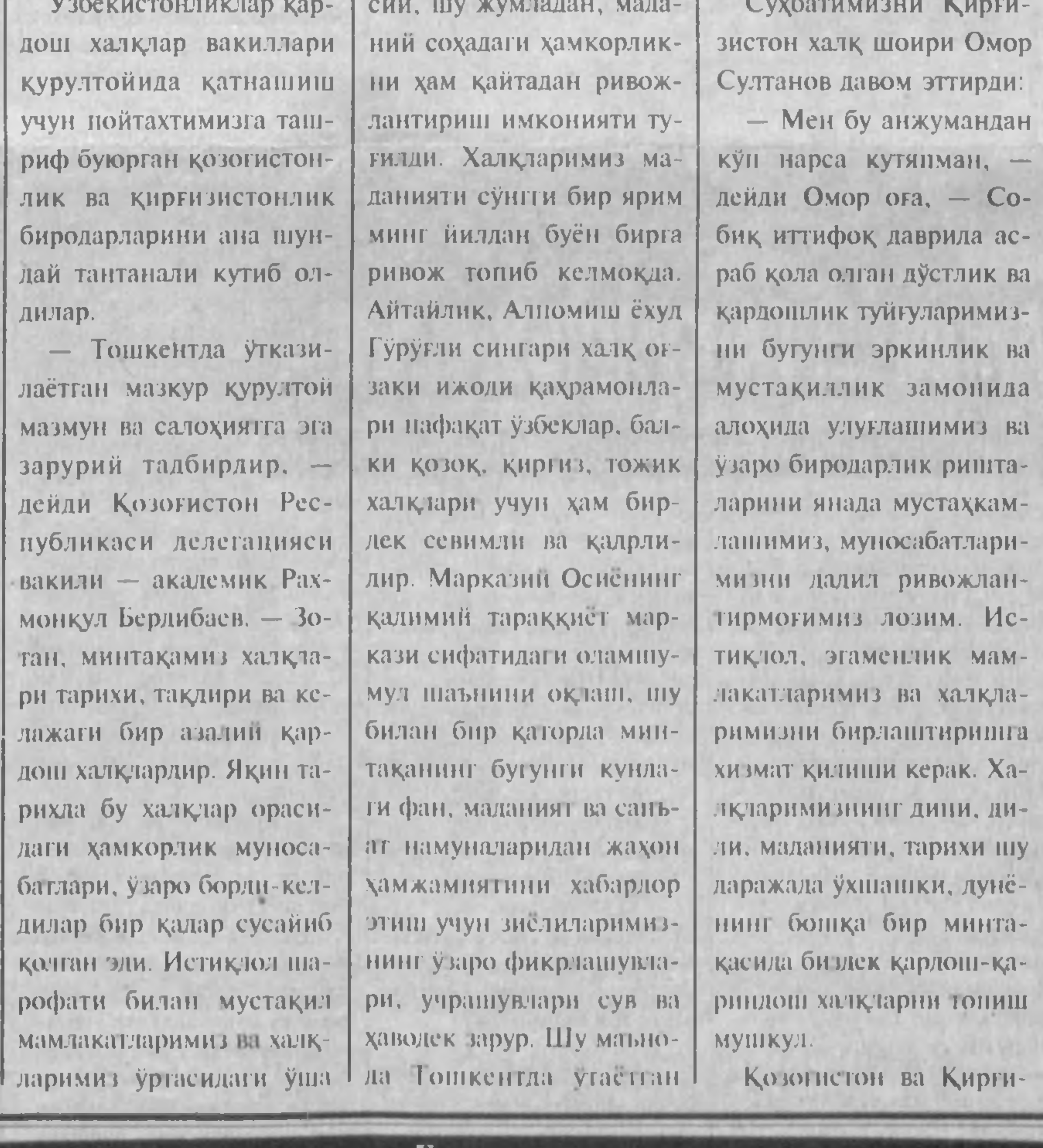

Николай ДУДЭУ: «ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА ИШОНЧЛИ ҲАМКОРДИР»

— Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг шу йил март ойидаги Молдовага ташрифи мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларининг ривожига янги туртки берди. Бугун ана шу ҳамкорлик қай даражада ривожланмоқда?

— Ҳаммамизга яхши маълумки, Ўзбекистон билан Молдова ўртасидаги алоқалар кечагина бошланган йўқ. Аммо ушбу алоқалар узоқ йиллар собиқ Иттифоқ вақтида «марказ» томонидан белгиланиб келинди. Мамлакатларимиз истиқлолга эришгач, икки дўст давлат билан мустақил равишда ўрнашган ва ҳамкорлик қилиш эҳтиёжи туғилди. Хусусан, бу даврда Ўзбекистон билан мамлакатимиз ўртасидаги алоқалар қайта тикланиб, унинг ривожи узига тус олди. Айниқса, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг Молдовага расмий ташрифи чоғида шакланган ҳамкорлик муносабатларида янги уфқлар очиб берди. Айтиш мумкинки, бу ташриф Ўзбекистон — Молдова ҳамкорлигининг ҳуқуқий пойдеворини барпо этишда муҳим қадам бўлди. Нега, мазкур ташриф юзасидан имзоланган ҳужжатлар ўзаро фойдали бўлган ҳужжатлар имзоланди. Қолаверса, ушбу Молдова раҳбарлари ва шибарламентари Президент Ислом Каримовнинг амалиётидаги ва мамлакатимиз билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш истагида эканлиги, деб ҳисоблайман. Иккита мамлакат ўртасида 1994 йилда ирим ва бошқа соҳалардаги ҳамкорлик ошди бормоқда. Мамлакатимиз Ўзбекистон электротехника маҳсулотлари, тракторлар, пахта, консерва ва бошқа маҳсулотлар юборади. Ўзбекистон эса Молдова металл, пахта толаси, кимёвий тола, кабел ўтказгичлари экспорт қилдиртир. Табиийки, Ўзбекистон билан Молдова ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш учун ҳар икки мамлакатда катта имкониятлар мавжуд. Айни вақтда Молдова халқи мамлакатимизнинг жаҳон иқтисодиётига интеграцияшуви жараёнини Ўзбекистон тараққиёт йўлида ишончли ҳамкор, деб қарамоқдалар. Юртимизнинг сиёсий ва иқтисодий барқарорлиги бунга сабаб бўлаётир. Мамлакатимиз ҳукумати ўзаро сармоядорларга нафақат иқтисодий, балки сиёсий кафолат ҳам бера олади. Молдовамиз, шундай экан, ҳамкорлик доирасини янада кенгайтириш, юксалишига шак-шубҳа йўқ. Шу ўринда айтиш жоизки, улуғ шоир А. Навоий «Олиб ўз танидан доно бўлур, қатра-қатра йиғилиб дарё бўлур», деган ҳикматли сўзни айтган эди. Ушбу ҳикматли сўзни иқтисодий ҳамкорлик соҳасига ҳам қўлласак бўлади. Негаки, биз оламида турган вазифаларни изчиллик билан ҳал этсак, яқин келажакда алоқаларимиз юксак босқичга эришамиз.

Мамлакатимиз Бош вазири Андрей Сангелининг юртингизга бугун бошланган ташрифи ҳам асосий мақсади ҳам ана шу ўзаро тенг манфаатли ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтиришга қаратилган. Бош вазир бошчилигидаги делегация таркибида вазирлар, концерн раҳбарлари ва йирик ишбилармонлар бор. Улар мамлакатимиз раҳбарлари ва ишбилармонлари билан музокаралар олиб борадилар. Ушбу ташриф арафасида, аниқроғи эса эртага Тошкентда Молдова Республикасининг кўргазмаси очилади. Унда 50 дан ортиқ корхоналаримиз маҳсулотлари намойиш этилади.

Сирасини айтганда, кун ўтган сайин икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларининг ишончли тизими шаклланиб бормоқда. Бундай муносабатлардан ҳар икки мамлакат ҳам ўзаро бирдек манфаатдордир.

— Жаноб элчи, Ўзбекистонда кечаётган ислоҳотлар жараёнини қандай баҳолайсиз?

— Шахсан мен Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотларни юқори баҳолайман. Мамлакатингиз хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш, рақобат муҳитини шакллантириш ва хорижий сармояларни жалб этиш каби мажмуни кенгайтиришга алоҳида эътибор бермоқда. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ташаббуси билан мамлакатга хорижий сармоядорларни жалб қилишнинг рағбатлантирувчи ҳуқуқий негизи барпо этилиб, юртингизда янги кенг кўламли ривожланмоқда. Шунингдек, ана шу мақсад йўлида кўриқ иқтисодий хорижий сармоялар бўлинган алоҳида эътибор ташкил этилганлигини таъкидлаш жоиз. Республикамизнинг тараққиёт йўлидаги ушбу имкониятлари нафақат мен, балки бутун жаҳон афкор оммаси кенг миқёсда эътироф этмоқда. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон дунёнинг йирик давлатларини Ўзбекистонга бўлган қизиқишини орттириб бормоқда. Бу имкониятларини оширади. Ўзбекистон мавқеининг мамлакатлар қаторида кун сайин ошишига ишонаман.

«Халқ сўзи» мухбири
Фурқат САПАЕВ
суҳбатлашди.

ДИЛЛАРДА, ТИЛЛАРДА ЯНГРАЙДИ ДЎСТЛИК,

Ота юртимиз Туркистон — катта бир уй, буюк бир рўзғор, буюк бир оила. Бу оила фарзандлари қанчалик яқин ва аҳил бўлса, рўзғор ҳам шунчалик обод ва тўкин бўлади.

Ислом КАРИМОВ.

«МАЪНИСИГА ЕТГАНЛАР ЕРГА ҚЎЯР БЎРКИНИ»

Ўзбекистон ва Қозоғистон халқ ёзувчиси Тўлапберген ҚАИПБЕРГЕНОВ билан суҳбат

— Тўлепберган оға, маълумки, 21 ноябрда Тошкентда «Туркистон халқлари маданияти форуми» очилади. Бу халқаро анжуманда «Туркистон — умумий уйимиз» жамоатчилик ҳаракатини ташкил этиш тўғрисидаги ғоя диққат марказида туради. Вақтли матбуотдаги чиқишларингиздан бизга аёнки, Президентимиз Ислом Каримов илгари сурган мазкур ғояни сиз фаол қўллаб-қувватлаяпсиз. Сизнингча, бу борада яна нималар қилиниши керак?

— Аввалом бор, юртбошимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов қутлуғ ишни бошлаб бергани учун у кишидан бағоят миннатдор эканимни изҳор этмоқчиман. Сирасини айтганда, Президентимиз бир ишга қўл уришдан олдин пухта ўйлаб, ҳар томонини ҳисоб-китоб қилиб, замин ҳозирлайди. Жумладан, «Туркистон — умумий уйимиз» ғоясини кўтариб чиқишдан анча илгари республика «Маърифат ва маънавият» жамоатчилик марказини таъсис этиш тўғрисидаги Фармонга имзо чекдилар. Бу марказ «Тафаккур» журналини нашр этяпти, жойларда амалий фаолият билан шуғулланяпти. Яъни, «Туркистон — умумий уйимиз» ғояси униб-ўсиши учун замин тайёрланди. Уруғ унумдор заминга тушсагина кутилгандек ҳосил беради. Ўша қутлуғ ғоя учун замин ҳозирланиб, кейин амалий ҳаракатлар бошлангани, айниқса, кишини қувонтиради. Ўйлайманки, «Туркистон халқлари маданияти форуми» ишчанлик руҳида ўтади ва ўз олдига қўйган вазифаларни шараф билан бажаради.

— Сизнингча, форум олдида қандай вазифалар турибди?

— Буни анжуман шиори ҳам айтиб турибди: «Туркистон — умумий уйимиз» жамоатчилик марказини ташкил этиш керак. Ушбу марказ, ушбу ғоя Туркистон халқларининг умумий маданияти, тарихи заминида фаолият кўрсатишга сафарбар этилиши маълум, албатта. Ҳар қандай миллий маданият дунё маданиятининг ажралмас қисми. Жаҳон маданияти миллий маданиятлардан ташкил топади. Туркистон халқларининг маданияти ҳам Буюк ипак йўли орқали Шарқ ва Ғарб билан узвий боғланган: биз Хитой, Ҳиндистон, Византия, Россия, Эрон маданиятидан нимадир олганмиз, айни пайтда улар ҳам Туркистон маданиятидан баҳраманд бўлганлар. Ўша «олди-берди» (фақат тижорат маъносида эмас) жараёни ҳозир ҳам бизни бирлаштирадиган ришта бўлиб хизмат қилиши мумкин. Демак, тарихдан бизларни бирлаштирган нуқталарга кўпроқ урғу беришимиз лозим.

— Гап ўз-ўзидан тарихга бориб тақаляпти. Туркистон тарихи масаласида нима дейсиз?

— «Маликаи донишманд» номли қадимий халқ китоби бор. Эҳтимол, уни кўпчилик ўқиган чиқар. Ўша китобда ёзилишича Рум подшосининг гўзалликда тенгсиз қизи бўлади. Қиз бўйи етгач, ҳозирги тушунча билан ифодалайдиган бўлсак, куёвлар «тест» синовидан ўтказилади. Биласизми, ўша синовда ким ғолиб чиқади? Туркистонлик куёв ғолиб келади ва Рум салтанатининг инон-ихтиёри унга топширилади... Бу билан нима демоқчиман? Ахир, биз яқин-яқингача битта ном билан — туркистонлик деб юритилардик. Ҳаммамиз туркистонликмиз. Шундай экан, кўҳна тарихимизни ҳам кўпроқ Туркистон халқларини бирлаштирадиган ёрқин саҳифаларидан ўрганишга асосий диққат-эътиборни қаратишимиз зарур. Тўғри, нафақат Туркистон тарихида, умуман, дунё тарихида уруш-жанжаллар кўп бўлган. Аммо бизнинг мақсадимиз орқага қайтиш эмас, балки келажакка — йигирма биринчи асрга бир ёқадан бош чиқариб, бир тану бир жон бўлиб боришдир. Шундай экан, Туркистоннинг умумий тарихини ўрганиш, уни талқин этиш борасида фаол иш олиб борилиши лозим. Керак бўлса, Марказий Осиёдаги ҳамма республикаларда ягона «Туркистон тарихи» дарслиги ҳам ўқитилса айни муддао. Ҳозирги саъй-ҳаракатлар Туркистон миқёсида умумий хонадон ташкил этишми, демак тарихнинг яраларини ҳозир кавлаштирмай турайлик. Аввало, тарихдан малҳам қидирайлик. Тарихда малҳам етарли. «Бош ёрилса, бўрк остида», деган мақол бор. Бир ёқадан бош чиқарган халқларнинг, шубҳасиз, бош кийими — бўрки ҳам битта бўлади. Унча-мунча яра-чақамизни яшириб турсак, оқилона иш тутган бўламиз. Лекин, менинг бу гапларим худди Шўро давридаги каби тарихни бошқа томонга буриб, сохталаштириш керак экан, деган маънони англатмасин. Мен фақат тарихни ўрганишда, талқин қилишда меъёрни билайлик, демоқчиман, холос.

— «Туркистон тарихи» дарслиги борасидаги фикрингиз жуда ўринли. Туркистон адабиёти тўғрисида қандай фикрдасиз?

— Мен илгари ҳам бу ҳақда матбуотда чиқиш қилган эдим. Ҳозир ўша фикримни такрорлашим мумкин: «Туркистон адабиёт дорилфунуни» ташкил этилиши лозим. Унда бўлажак адабиётчилар нафақат Туркистон миқёсида, балки жамики туркий дунё миқёсида таҳсил кўрадилар. Ахир, минг йиллар давомида яратилган адабий меросимиз умумийку! Демак, Қошғарий, Яссавий, Форобий, Ибн Сино, Жомий, Навоий, Фузулий, Махтумқули, Абай, Бердақ мерослари ҳар қандай дорилфунунга етиб ортади. Оғзаки ижодимизнинг қаҳрамонлик достонлари, уммон каби жавҳарларга бой «Манас» эпоси ҳозир ҳам учқур хаёлларимизни шошириб қўяди — улардан ҳар қанча ўргансак арзийди... Ҳатто туркистонлик машҳур ёзувчимиз Чингиз Айтматов етмишинчи йилларда ёзган «Оқ кема» қиссасидаги инсон ва табиат муносабатини ёритишда «Манас»га суянганини эътироф этган эди. Халқ оғзаки ижоди мушоҳада учун мавзу берса, ёзма меросимиз бизга маҳорат сирларини ўрганишимиз учун мактаб бўлади... «Туркистон адабиёти» ҳам ўқитилса, нур устига нур бўларди.

— Ўртада тил масаласи бор-ку?

— Тўғри, тил масаласи бор. Лекин, Хўжа Аҳмад Яссавий қайси тилда ёзган? Ахир, унинг ҳикматларини барча туркий халқлар асл нусхада бемалол ўқийди, бемалол тушунади. Мана, битта тўғрлиги:

«Хушламайди олимлар бизнинг айткан туркийни,
Орифлардан эшитсанг очир кўнгул мулкини,
Ҳаёт, ҳадис маъноси туркий бўлса мувофиқ,
Маънисиги етганлар ерга қўяр бўркини».

Шўро салтанати ҳукм сурган даврда туркий тиллар ўртасидаги фарқ атайлаб кучайтирилди. Шунинг учун энди туркий тилларни яқинлаштириш тўғрисида ҳам жиддий бош қотирилиши лозим. Хусусан, энг камида ўттиз-қирқ йилга мўлжалланган «тил тўғрисида дастур» ишлаб чиқилиб, босқичма-босқич ҳаётга тадбиқ этилса айни муддаодир.

— Менимча, қамровни кенгроқ олиш керак. Чунки туркий халқлар фақат Туркистон ҳудудида яшамайди. Туркистон жамики туркий халқлар учун қадимдан ота юрт бўлган, яна аслига қайтяпти — бундан кейин ҳам ота юрт бўлиб қолади. 1992 йилги маълумотларга қараганда, ҳозир бутун дунё бўйича туркий халқлар истиқомат қиладиган ҳудудларда жами икки юзу эллик миллион аҳоли яшайди. Шулардан бир юзу ўттиз уч миллиондан кўпроғи туркийлардир. Ер майдони 14-15 миллион кв. км. ни ташкил этади.

Албатта, Туркистон ташқаридаги туркийлар учун намуна бўлиши лозим.

— Тўлепберген оға, ўз-ўзидан ҳақли савол туғилади: хўш, нима учун «Туркистон — умумий уйимиз» деган ғоя кўтарилди?

— Дунё миқёсида «совуқ уруш» даври тугади. Лекин минтақаларнинг муштарак манфаати деган масала қолди. «Европа — умумий уйимиз» деган ғоя бундан ўттиз йил илгари кўтарилган эди. Ҳозир Европанинг ўндан ортиқ мамлакати мана шу «уй» остида деярли бирлашди: божхоналар, чегара тўсиқлари аста-секин бартараф этиляпти. Европа мамлакатлари ўзларини ўзларидан ҳимоя қилиш учун «умумий уй»га бирлашяптими? Йўқ, албатта. Биринчи галда ички бозорни, миллий қадриятларини Европадан ташқари давлатларнинг тазйиқидан ҳимоя қилиш, қолаверса, мавжуд муаммоларини биргаликда ҳал этиш ниятида «умумий уй»га бирлашяптилар. Чунки экология ҳалокати каби дунёвий муаммоларни битта-иккита давлат ўз ҳолича бартараф этолмайди...

Шунга ўхшаб, ҳозир Туркистоннинг умумий бирлашуви дастлабки самараларини берди, дейишим мумкин. Мисол келтираман. Мен СССР Халқ депутати эдим. Қурултойлардан бирида Орол муаммоси тўғрисида минбардан махсус нутқ сўзладим. Кейин Орол масаласида БМТга мурожаат этиш тўғрисида таклиф киритдим; бу таклифни раёсатга тасдиқлатиш учун сарсон бўлдим. Аммо раёсат ўша таклифимни барибир овоз бериш учун кун тартибига киритмади. Чунки Орол фожиаси марказни унчалик ташвишлантирмасди, уларни кўпроқ бизнинг пахтамиз қизиқтирарди. Яқинда БМТ ташкил топганининг 50 йиллигига бағишланган анжуманда Ўзбекистон учун ажратилган беш дақиқалик фурсатда Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Орол фожиаси тўғрисида куйиб-ёниб гапирди! Орол фожиаси минтақавий фожиа эмас, балки дунё миқёсидаги фожиадир, бу фожиани бартараф этишда БМТ алоҳида эътибор бериши керак, деб таъкидладилар... Кўрдингизми, биз ўз муаммоларимизни нуфузли халқаро ташкилотнинг минбаридан баралла айтишимиз учун мустақиллик нечоғлик қимматли бўлса, энди ўшанга ўхшаш муаммоларимизни бир ёқадан бош чиқариб ҳал этишимиз учун умумий уйга — ягона Туркистонга бирлашмоғимиз ҳаёт талаби бўлиб қолди.

— Тўлепберген оға, мана, Ўзбекистон дунёдаги юздан ортиқ мамлакат билан дипломатик алоқа ўрнатди (Марказий Осиёдаги бошқа республикалар ҳам дунёдаги кўпгина мамлакатлар билан шундай муносабатлар ўрнатди). Хорижий мамлакатларни давлат миқёсида таниш билан халқимизнинг дунёни таниши ўртасида тафовут сезилмаяптими? Демоқчиманки, халқ дунёни билишда давлат сиёсатидан ортда қолмаяптими?

— Тўғри. Биз собиқ СССР даврида ҳам хорижий мамлакатларни озми-кўпми билардик, танирдик. Аммо у даврда биз асосан СССРнинг кўзи билан, унинг манфаати нуқтаи назари билан у ёки бу хорижий мамлакатга муносабат билдирардик. Энди Хорижий мамлакатларга Ўзбекистон ва Туркистон манфаати нуқтаи назаридан муносабат билдирмоқдамиз. Менимча «Халқлар дўстлиги» ёки «Хорижий адабиётлар» тилидаги ойлик журнал ташкил этиш лозим. Ўша журналда Ўзбекистон ва Туркистон республикалари дўстона муносабат ўрнатган хорижий мамлакатлар тўғрисида халқимиз учун керакли маълумотлар, адабиётларидан намуналар бериб борилса, айни муддао бўларди.

Набижон БОҚИЙ
суҳбатлашди.

ШАРҚ ТАФАККУРИ ХАЗИНАСИ ЧЕКСИЗ

Шу йил мустақиллик байрами арафасида Самарқанд шаҳрида Марказий Осиё тадқиқотлари халқаро институтининг расмий очилиши маросими бўлиб ўтган эди. ЮНЕСКО тасарруфидаги бу илмий марказнинг асосий фаолияти жаҳон цивилизациясида муҳим ўрин тутган Марказий Осиё халқлари тарихи, маданияти ва бугунги муаммоларини чуқур тадқиқ этишга қаратгандир. Бу ҳақда институт директори, тарих фанлари доктори Ашраф АҲМЕДОВ ҳикоя қилади.

Институтни таъсис этиш олдидан катта тайёргарлик ишлари олиб борилди. Қатор маслаҳатлашув йиғинлари, Марказий Осиё давлатлари ва халқаро ташкилотлар вакиллари иштирокида анжуманлар ўтказилди. Муҳими, ана шу тадбирлар самарасиз кетмади. Самарқандда Марказий Осиёни ҳамда унинг жаҳон цивилизациясида тутган ўрнини ўрганиш билан шуғулланадиган халқаро институт ташкил этиш тўғрисида якдил қарорга келинди. Энди бу илмий марказнинг нега айнан Самарқандда ташкил этилгани хусусида тўхталсак. Маълумки, Самарқанд қадим-қадимдан жаҳондаги илму фан, маърифат марказларидан бири бўлиб келган. Бундан беш ярим аср муқаддам бу ерда буюк мунажжим Улуғбек ўз академиясини ташкил қилган эди. Бугунги кунда ҳам Самарқанд Марказий Осиё минтақасидаги йирик илмий марказлардан ҳисобланади. Халқаро институтнинг айнан шу ерда очилиши ҳам бунинг яна бир далилидир.

Юқорида айтганимиздек, Марказий Осиёнинг жаҳон цивилизациясида тутган ўрни ниҳоятда юксак. Шу сабабли халқаро ЮНЕСКО ташкилоти ушбу илмий марказни очиш таклифини қизғин қўллаб-қувватлади ва уни амалга оширишда ҳар томонлама кўмаклашди.

Жаҳондаги барча халқлар, мамлакатлар ўзининг тарихий илдизларини асраши, сақлаши лозим. Ўйлайманки, институтимиз Марказий Осиё минтақасида бу борада амалга ошириладиган ишларда муҳим омил бўлади. Умуман, дунёдаги кўплаб халқларнинг тарихи бир-бирига узвий боғланиб кетган. Ўтмишнинг буюк алломалари яратган улкан кашфиётлар барча инсоният тараққиёти учун хизмат қилган. Марказий Осиёдан чиққан Муҳаммад ал-Хоразмий, Абу Али Ибн Сино, Беруний, Улуғбек сингари улуғ аждодларимизнинг асарлари асрлар давомида дунёдаги кўплаб мамлакатлар олимлари учун асосий қўлланма бўлиб хизмат қилган. Ёки бошқа бир мисол. Бундан беш ярим аср муқаддам буюк Амир Темур саройига олис Испаниядан элчи бўлиб келган Кловихо ёзиб қолдирган сафар хотиралари ҳозир ҳам олимларимизнинг ўша даврни ўрганишида муҳим манбаа бўлиб хизмат қилаётир. Хуллас, институтимиз Марказий Осиё халқлари тарихини, уларнинг жаҳон ривожига қўшган ҳиссасини, минтақа олдида турган бугунги долзарб муаммоларини тадқиқ этишда катта ўрин тутади, деб ўйлайман.

Аввало, шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, у янгича йўналишдаги илмий марказдир. Яъни, институт бирор-бир давлат эмас, балки ЮНЕСКО халқаро ташкилоти тасарруфидадир. Унинг дастурлари бўйича иш олиб борадиган олимлар ҳам ана шу ташкилот маблағи билан таъминланадилар. Институт халқаро илмий марказ бўлиб, уни Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Россия, Тожикистон, Ҳиндистон, Покистон, Туркия, Эрон, Хитой, Жанубий Корея сингари мамлакатлар биргаликда таъсис этишган. Демак, унинг фаолияти ҳам ана шу давлатлардаги тадқиқот муассасалари билан ҳамкорликда олиб борилади. Агар мақсадга мувофиқ, деб топилса ўша мамлакатларнинг илмий марказларида унинг бўлимлари очилади. Институт амалга ошираётган тадқиқотлар натижалари ҳақида тўпламлар ёки ҳисоботлар шу мамлакатларнинг бирида инглиз, француз ва рус тилларида чоп этилиши мумкин. Умуман, Марказий Осиё тадқиқотлари халқаро институтининг очилиши уни таъсис этган давлатлар учун катта аҳамиятга эгадир. Чунки бу илмий марказ ана шу мамлакатлар моддий ва маданий меросини, тарихи, санъати, археологияси, этнографияси, адабиёти, географияси ҳамда бошқа соҳаларни тадқиқ этиш, уларнинг инсоният ривожига қўшган ҳиссасини тарғиб қилишда муҳим омил бўлиши шубҳасиздир.

Ҳозир ташкилий ишлар анча вақтимизни олади. Лекин бу борада Самарқанд шаҳар ҳокимияти бизга катта ёрдам берди. Институт учун шаҳар марказидаги энг яхши жойларнинг биридан кўркам бино ажратилди. Институт фаолиятининг 4-5 йилга мўлжалланган дастурларини тайёрлаб, ЮНЕСКО эътиборига ҳавола этдик. Ундан Марказий Осиё халқлари, давлатлари тарихи, маданияти ва бугунги муаммоларига оид қатор масалалар ўрин олган. Бу дастурлардан буюк Ипак йўлини ўрганиш ва унинг халқаро мавқеини тиклаш муаммоларига ҳам катта эътибор берилган. Келгуси йили иккита илмий анжуман ўтказишни мўлжаллаётирмиз. Улар Амир Темурнинг 660 йиллиги ва Буюк Ипак йўлига бағишланади.

Бугун учраётган баъзи бир қийинчиликлар вақти келиб, ўз ечимини топади, албатта. Энг муҳими, биз, Марказий Осиё муаммоларини илмий асосда чуқур ўрганиш ва уни халқаро миқёсга олиб чиқишнинг яна бир манбаига эга бўлганимиздир. Бу борада ҳам ечимини кутаётган масалалар анчагина. Гап ана шуларни ҳал қилишга нечоғлик ҳисса қўша олишимиздадир.

ОНА ТУРКИСТОН ОБОД БЎЛАДИ

Мустақиллик шарофати туфайли республикамиздаги барча миллатларнинг йўқолиб бораётган урф-одат, анъана ҳамда қадриятлари асл ҳолига қайтмоқда. Зеро, мамлакатимиздаги тинчлик, осойишталик, миллат ва элатлар ўртасидаги дўстлик ва биродарликнинг ҳам тагзамини ана шунда. Бу эса биз кураётган янги уй-янги жамиятнинг умри боқий эканлигидан далолат беради.

«Туркистон — умумий уйимиз» шиори замирида Президентимиз Ислом Каримов олиб бораётган тинчлик, осойишталик, дўстлик сиёсати ётади. Ўзбекистон биз-қирғизларнинг ҳам том маънодаги ватанимиздир. Шу боис мамлакатимизда яшаётган 120 дан ортиқ миллат вакиллари билан биргаликда мустақиллигимизни иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан мустаҳкамлаш йўлида елкама-елка туриб меҳнат қилмоқдамиз.

Ҳозирги кунда республикамизнинг Жиззах, Сирдарё, Андижон, Фарғона, Наманган, Тошкент, Самарқанд вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида қирғиз тилида мактаблар ишлаб турибди. Улар она тилларидаги зарур ўқув қўлланмалари ва дарсликлар билан тўла таъминлангин. Андижон, Тошкент, Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳамда бошқа бир қатор туманларда қирғиз маданий марказлари фаолият кўрсатмоқда. Жорий йилнинг 2 июнидан бошлаб республика Қирғиз маданий маркази иш бошлади. Андижон вилоятида эса қирғиз тилида радио эшиттириш ташкил этилди. Маълумки, истиқлол туфайли айни пайтда Марказий Осиё мамлакатларининг тарихи чуқур ўрганилмоқда. Соҳибқирон Амир Темур, Манас ва Курманжон додхо каби миллат қаҳрамонларининг фаолияти тикланди. Машҳур қирғиз эпоси — «Манас»нинг 1000 йиллиги ҳамда Туркистон ўлкаси йўллари орасида биринчилардан бўлиб, генерал унвонига сазовор бўлган, Туркистонни чор Россияси амалдорлари қирғинидан сақлаб қолган Курманжон додхо онамизнинг 180 йиллигини Ўзбекистонда ҳам кенг нишонланиши ўзбек ва қирғиз халқларининг тарихий дўстлиги, қон-қардошлигининг нишонасидир.

Марказий Осиё минтақаси, юртбошимиз таъкидлаганларидек, улкан табиий, иқтисодий потенциалга эга. Агар улар ана шу табиий бойликлардан биргаликда фойдалансалар, барча соҳадаги кучларни ягона марказга бирлаштирсалар, қисқа муддат ичида иқтисодий юксалишга эришиш мумкин. Ўзбекнинг пахтаси, қозоқнинг дони, туркманнинг нефти, қирғизнинг электр қуввати нафақат Марказий Осиё, ҳатто бошқа мамлакат халқлари учун ҳам етиб ортади. Биз бирлашсак, бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилсак Абдулла Қодирий, Чўлпон, Усмон Носир, Фитрат, Тўхтагул Сотилганов, Файзулла Хўжаев, Акмал Икромовлар орзу қилган Туркистон давлати гуллаб-яшнайди, қудратли давлатга айланади. Бунга ишончимиз комил.

А. КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикасидаги Қирғизлар маданий маркази раиси, Жиззах вилояти ҳокими муовини.

ЭЗГУ УМИДЛАРГА ЧОРЛАЙДИ ДЎСТЛИК.

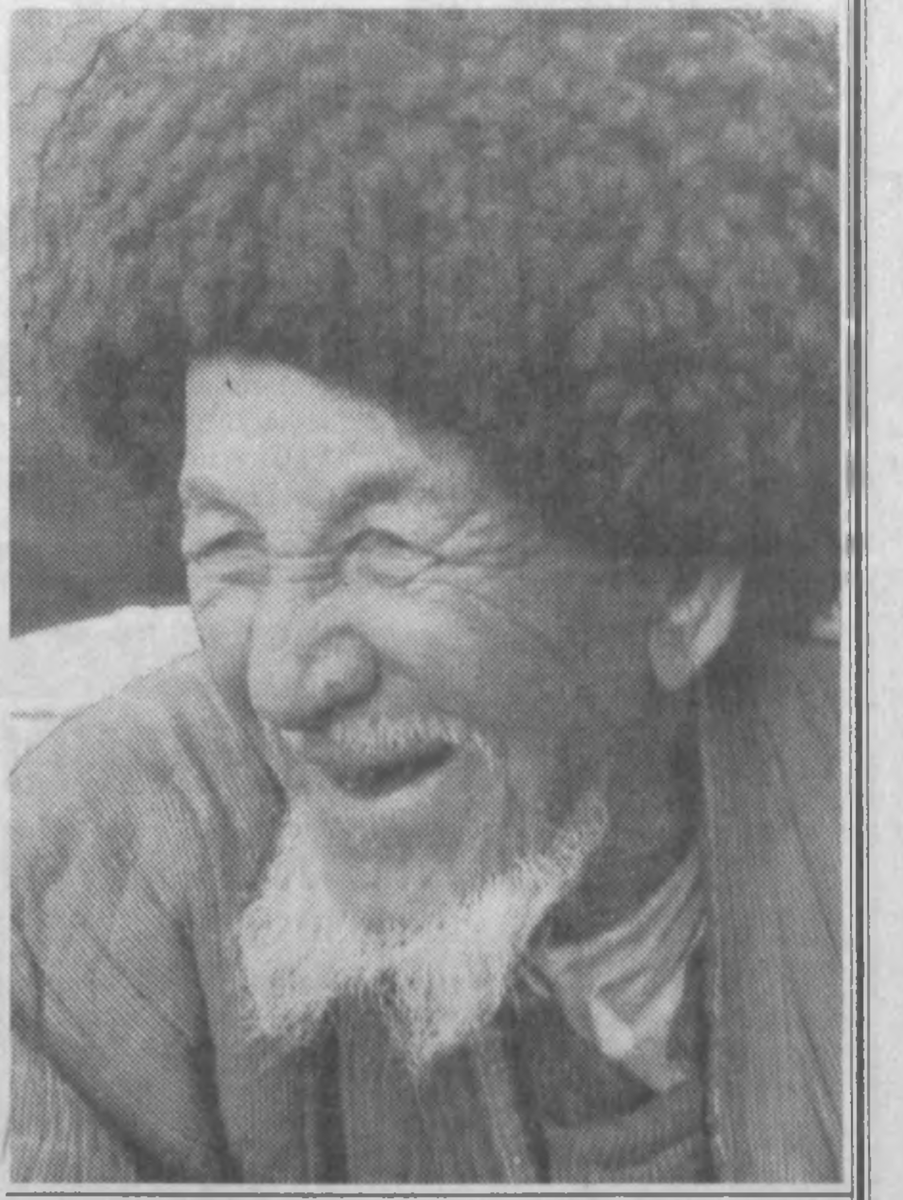

Мушоира

ТУРОН ДАРАХТИНИНГ ШОХЛАРИДИРМИЗ

Аввал-охир бир ўзандан сув ичган,
Бир-бировини соғингану ичиккан.
Дилдаги сўзлари тилига кўчган,
Турон дарахтининг шохларидирмиз.
Биримиз қош, биримиз кўз — яшаймиз,
Ташвишу қувончни бирга ошаймиз.
Ҳар ишда кенгашиб қадам ташлаймиз,
Турон осмонининг моҳларидирмиз.
Дўстлигимиз бизнинг чиндир, барқарор,
Тилимизда ўлан, қўлимизда тор.
Қуда-қудағайлар бўлганимиз бор,
Бир дарёнинг икки қирғоқларидирмиз.

Нурбиби ОМАРОВА,
(Қозоғистон)

САЛОМ

Салом сенга, қардош қўшни ўзбегим,
Жиловдорсан мен улоқда ўзинсам.
Салом сенга, ҳамиша ёш Тошкентим,
Азим Шарқнинг дарвозаси ўзингсан.

Салом сенга, қиёси йўқ далалар,
Куй таралар қўбизимдан-торимдан.
Қуллуғ, сенга, саховатли Сирдарё,
Пахта экиб, сув ичамиз Нориндан.

Салом сенга, бобокалон Самарқанд,
Номинг дилга муҳрланган эс таниб.
Олқиш сенга, Улуғбекнинг диёри,
Минг йилларга шоҳид бўлган эдалик.

Салом сенга, Ширинларнинг авлоди,
Ўн тўрт кунлик ойга ўхшар камолинг,
Толасликман, қайчи-қуда элатмиз,
Фарғоналик менинг соҳибжамолим.

Салом сенга, қардош қўшни ўзбегим,
Мирзачўлни қиёс этдим бархитга.
Бу гал энди ўзинг меҳмон бўлиб кел,
Арслонбобга, Ўш шаҳрига, Арқитга.

БОЙДУЛЛА
(Қирғизистон).

ТУРКМАН ДУТОРИ

Сен мерос қолмишсан Бобоқамбардан,
Тут билан ўрикдан ясалган дутор.
Аввал ерга кўмиб, доғланиб дам-дам,
Тандирнинг тафтига қамалган дутор.

Сўнг ялаб-ямади рандаю теша,
Берди ўн уч парда сопингга нашъа,
Инакдан тор тақди, сўнг симни қўша,
Харраги суякдан яралган дутор.

Қулоғинг ясалди доғдон оғочдан,
Сўнг қуюлди олтин, кумуш, мис, тошдан
Шунданмикан, сен янгратган овоздан
Ҳеч ким қонмас, сири минг алвон, дутор.

Сен бошданоқ ғамхўр тутиниб бизни,
Овозинг янгратди саҳро, тоғ-тузни,
Бошингдан кечирдинг бир минг тўрт юзни,
Гоҳ пасайиб, гоҳо юксалган дутор.

Сени ясаб не-не абжир усталар,
Бахши айтиб қўшиқ, достон, қиссалар,
Янчилди халқ ичра дардлар, ғуссалар,
Овози дунёга завқ солган дутор.

Қорадали гўкланг, Ҳожиқулоқ ҳам,
Али, Жаббор, Қўржаали, Чўлоқ ҳам,
Нўбатниёз, Дурди бахши дамба-дам
Дил очиб: дунёга танилган дутор.

Омонгелди, Гўни, Кал ва Ёв бахши,
Оҳанглар ратиш яхшидан яхши,
Улар билан чақнаб юракнинг нақши,
Юртнинг ҳар бурчига тарқалган дутор.

Шукур бахши, Патак, Оллоҳнуридай,
Тожмуҳаммад, Милли, Нурли Саридай,
Сахий, Нўбат, Гирмон, Жаббор, Чоридай
Устозлар қўлидан чўғ олган дутор.

Дунёда бўлса ҳам минг қасир-қусур,
Йўқолиб кетмассан ҳеч қачон ахир,
Яшадинг, яшайсан яна минг аср,
Илоҳий қудратдан яралган дутор.

Назар ГУЛЛАЕВ,
(Туркманистон).

ОДАМ ТИРИК ОДАМ БИЛАН

Одам тирик одам билан,
Такрор этардинг, онажон.
Чақдим бу ҳикмат мағзини,
Эй, ҳамзамин, эй, ҳамзамон!
Сизсиз мисоли қатраман,
Изсиз, жилосиз, ноаён.
Дарё бўлурми қатра ҳеч?
Эй, ҳамзамин, эй, ҳамзамон.
Сизсиз бежон бир зарраман,
Унда қуёшдан не нишон?
Нурли қуёшман сиз билан,
Эй, ҳамзамин, эй, ҳамзамон!
Бир митти юлдуз нурласа,
Ҳаргиз ёришмас осмон.
Юлдуз чаман бўлса не хўш!
Эй, ҳамзамин, эй, ҳамзамон!
Бўстон бўлурми битта гул?
Хирмон бўлурми битта дон?
Девон бўлурми битта шеър?
Эй, ҳамзамин, эй, ҳамзамон!
Одам тирик одам билан,
Инсон зоти бўлсин омон!
Дунё эрурман сиз билан,
Эй, ҳамзамин, эй, ҳамзамон!

Саидали МАЪМУР
(Тожикистон)

ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНАЯПТИ

Умумий уйимиз — Туркистонда яшаётган барча халқлар, элатлар ва миллатларни нафақат қон-қардошлик туйғулари ва илдизлари, балки кенг қамровли, муштарак мақсадлар ҳам бир-бири билан узвий боғлаб турибди.

Мен муаллимман. Ота-онам Туркманистонда, ўзим эса Ўзбекистонда туғилиб, вояга етганман. Хоразмдаги туркман мактабида ишлаб, жонажон Ўзбекистонимизнинг ижтимоий-маънавий равнақига оз бўлса-да, улушимни қўшаяпман. Бу ерда ўқувчиларга туркман тилида сабоқ бераётган 23 кишилик жамоамиз ҳам эзгу ниятлар йўлида изланишаяпти.

Президентимиз ўртага ташлаган «Туркистон — умумий уйимиз» шиорида олам-олам маъно бор. Сир эмаски, собиқ Иттифоқ даврида барчамиз ўзгалар манфаатига мослаб тузилган сиёсат таъсирида яшаганмиз. Бу сиёсат чекка «Иттифоқдош» республикалар халқларининг орзу-умидлари, хоҳиш-иродасига мос келмагани учун ҳам барбод бўлди. Юртбошимиз ўртага ташлаган шиор эса истиқлолга эришган минтақамиз халқларининг ҳар томонлама тараққиёти, дўстлиги, бирдамлиги, ҳамкорлигига хизмат қилади.

Ҳозирги кунда Марказий Осиёдаги барча мустақил давлатлар олдида ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, бозор иқтисодиётини такомиллаштириш, экологик офатларга қарши биргаликда курашиш, сиёсий, ижтимоий, маънавий жабҳаларда ҳам якдил қадам ташлаб, баркамолликка эришишдек муштарак вазифа, орзу-ниятлар турибди.

Кўриб, билиб турибсизки, истиқлолимиз шарофати билан вужудга келган бу ҳаётий ва оламшумул вазифаларни, ўзаро мустаҳкам ҳамкорликни, дўстлик, биродарлик, қон-қардошлик алоқаларини янада кучайтирмасдан, куч ва воситаларимизни бирлаштирмасдан, бу йўлдаги ғов-тўсиқларни бартараф этмасдан туриб рўёбга чиқара олмаймиз. Бу ўринда, Туркистон халқларининг умумманфаатларини ифода этадиган сиёсатга хайрихоҳликнинг ўзигина кифоя эмас. Биз ким бўлишимиздан, қайси миллатга мансублигимиздан қатъий назар, юртбошимиз ўртага ташлаган ҳаётбахш шиорни амалда рўёбга чиқариш ва бутун минтақамиз бўйлаб тантана қилиши учун куч-ғайратимизни ишга солишимиз зарур.

Ана шу эзгу ниятларимизнинг инобатига хизмат қилувчи омиллардан бирини тилга олмоқчиман. Биз яшаб, меҳнат қилаётган «Ғойбу» қишлоғида туркман миллатига мансуб минг нафарга яқин киши истиқомат қилади. Ўзбекистон ҳукумати, маҳаллий ҳокимликлар бизнинг урф-одат ва анъаналаримизни сақлаб қолиш, ўзбек биродарларимиз билан тенг ҳуқуқли асосларда меҳнат қилиш, турмуш кечириш учун барча имкониятларни яратиб бераяпти. Қишлоғимиздаги машғулотлар туркман тилида олиб бориладиган мактабда 300 га яқин фарзандларимиз ўз она тилида таълим олаётгани, улар учун қўш қаватли серҳашам мактаб биноси қуриб берилгани фикримнинг яққол ифодасидир. Бундай ғамхўрликка инсоний ва дўстона туйғуларимиз, серқирра амалий ишларимиз ,билан жавоб бериш бурчимиз, вазифамиз эмасми, ахир?

Ўзим туркман бўлсам-да, рафиқам ўзбек қизи. Беш фарзандни биргаликда тарбиялаб, вояга етказаяпмиз

Туркманистондаги қариндош-уруғлар, дўст-биродарлар билан борди-келдиларни мустаҳкамлашда ўрнимиз ва вазифаларимизни дилдан ҳис этаяпмиз. Ота-оналаримиз ўзининг ўзбек келинини қизим, куёвини ўғлим, дея ардоқлаетгани, ўз навбатида, ўзбекистонликлар ҳам бизни ака-ука ўрнида кўраётгани дилимизга эзгулик туйғуларини солади. Бундай туйғулар Турон заминидаги мамлакатлар олдидаги ялпи умумий вазифалар, муаммолар ечимига муваффақиятли равишда хизмат қилса, ўзимизни дунёдаги энг бахтиёр кишилар санаймиз.

И. БОТИРОВ,
Урганч туманидаги Маҳтумқули номли ўрта мактаб директори.

МУҚАДДАС ТУЙҒУ

Сўнгги йилларда мамлакатимиз маънавий ҳаётида юз бераётган ўзгаришлар — умуминсоний қадриятларимизнинг қайта тикланиб, бойиб бораётгани, тарихга ва тарихий сиймоларга нисбатан адолатли ёндашувлар, улуғ мутафаккир аждодларимизнинг ижодини тўла, мукаммал ўрганишга киришганимиз, қўйинки, маънавият жабҳаларидаги барча жонланиш ва афзалликлар шубҳасиз, жонажон истиқлолимиз шарофати билан боғлиқ жараёнлардир.

Ҳар йили гўзал пойтахтимизда, вилоят, туман ва шаҳар-қишлоқларимизда катта тантаналар билан нишонланаётган турли хил байрамларимиз, халқчил тўй ва маросимларимиз халқимиз руҳига руҳ, қувончига қувонч қўшиб, юртдошларимиз қалбида миллий гурур туйғусининг ўсиб-ривожланишига ёрдам бермоқда.

Эндиликда бу борадаги саъй-ҳаракатлар «Туркистон — умумий уйимиз» деб номланган қутлуғ ғоя ва ташаббус туфайли янада фаоллашиб, тобора кенг миқёс ва теран мазмун касб эта бошлади. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзолари Президентимиз Ислом Каримовнинг республика Олий Мажлиси иккинчи сессиясида қадимий Туркистон халқларини бирлик ва баҳамжиҳатликка даъват этган, бу қадимий маскан ҳаммамизнинг уйимиз эканлиги ҳақидаги эзгу фикрларини, айниқса, «Туркистон — умумий уйимиз» жамоатчилик ҳаракатини тузиш тўғрисидаги ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватладилар.

Дарҳақиқат, ўлкамизда яшаётган ҳар бир зиёли, ҳар бир қаламкашнинг бугунги кундаги муқаддас бурчи асрлар давомида не-не буюкларимиз азиз жонларини фидо қилиб курашган энг олий мақсад — Туркистон халқларининг бирлиги ғоясига хизмат қилиш, бу тарихий имкониятни қўлдан бой бермаслик ва ундан самарали фойдаланишдир. Шу жиҳатдан туркий қавмларнинг, эл-элатларнинг мустаҳкам бирлиги — Туронзамин халқларининг азалий орзусини ўзида ифода этган қирғиз халқининг ўлмас достони «Манас»нинг 1000 йиллиги республикамиз жамоатчилиги томонидан кенг нишонланиши ҳам бежиз эмас.

Бундан ташқари, қозоқ халқининг буюк оқини Абай Қўнонбоев таваллудининг 150 йиллигини нишонлаш учун юзга яқин қозоқ биродарларимиздан ташкил топган ижодий делегация Тошкентга келди. Делегация сафида таниқли олимлар, санъаткорлар, жамоат ва давлат арбоблари бор эди. Алишер Навоий номидаги ўзбек давлат академик Катта театрида буюк оқин таваллудига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди ва катта концерт дастури намойиш этилди. Бинобарин, Туркистон халқларининг улуғ оқини ва донишманд фарзанди Абай ижодий мероси ҳеч қачон завол топмайдиган қадриятлардандир. Чунки шоир асарларида XIX аср иккинчи ярми ва XX аср бошидаги қозоқ халқининг қувончу аламларини, бу жумард халқни ўйлантириб турган муаммоларигина эмас, балки бутун Туркистон халқларининг юрагидаги дарду армонларини, уларни қийнаб турган муаммоларни ҳам куйиниб, ўтли сатрларда ифодалади. Абай замонаси воқеаларини тийраклик билан холис таҳқиқ этар, замондошларининг хатти-ҳаракатларига адолат кўзи билан қараб, теран баҳо берар эди. Унинг фикрича: «Инсонни ақл, илм, ирода ва виждон улуғлайди». Мутафаккир адибнинг тўйига унинг шу сўзлари шиор қилиб олинди.

Ушбу мисоллардан ҳам кўриниб турибдики, Истиқлолимиз шарофати ўлароқ, адабий-маданий ҳамкорлигимиз чинакамига эндигина бошланаётир. Иншоаллоҳ, туркман-ўзбек, ўзбек-тожик адабий-маданий алоқаларининг — ижодий ҳамкорлигининг тантанали онлари ҳам яқин. Дарвоқе, Туронзамин адабий-маданий ҳаётида кечаётган шу каби жараёнлар — катта йўлнинг ибтидоси, бошланишидир. Бундай эзгу ҳолатлардан, юртбошимиз таъкидлаганидек: «Туркистон озодлигини юз йиллар давомида орзу қилиб ўтган ота-боболаримизнинг руҳи бугун шод бўляпти»

Умуман олганда, неча минг йиллик яхлит тарихимиз аён кўрсатиб турибди — ўзбек, қозоқ, туркман, тожик, қирғиз ва қорақалпоқ халқлари баҳамжиҳат иш кўрган пайтларида жаҳон халқлари тараққиётининг энг олдинги сафларидан ўрин олишган, катта муваффақиятлар қозонишган. Шуниси ҳам борки, Туркистон ёлғиз туркий забонликлар ери эмас, балки шу тупроқда яшаб келаётган, шу заминда туғилиб ўсган барча миллат ва элат вакиллари учун ҳам бирдек азиз ва мўътабар Ватандир. Зеро, бу диёрда дунёга келган буюк маърифат ва маънавият азал-азалдан теран инсонийлик ва байналмилалчилик руҳи билан суғорилган. Форобий, Хоразмий, Беруний, Абу Али ибн Сино, Рудакий, Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Яссавий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Абай, Махтумқули, Тўхтагул, Бердақ ва Ажиниёзларнинг ўлмас мерослари бунга гувоҳ.

Тўғри, биз илгарилари адабий-маданий давраларда халқимизнинг яқинлашувини орзу қилиб гапирган вақтларимизда ҳам бу ғоянинг келажак учун муҳимлигини ҳис қилардик. Мана, энди шундай бир давр келдики, бу ғоя янада долзарблик касб этди — Марказий Осиё мамлакатларида яшовчи барча аҳоли учун ҳаётий зарурат бўлиб қолди. Демак, биз ижодкорлар янада фаол, аҳил бўлишимиз, халқларимиз Туркистон ғоясининг моҳиятини теранроқ англашлари учун масъулиятни чуқурроқ ҳис этишимиз лозим бўлади.

Эркин ХУДОЙБЕРДИЕВ,
филология фанлари номзоди.

Мозийга бир назар қилдим, садо келди,
Хаёлимга дўппи тиккан, момо келди.

Руҳларини шод этай деб бошга кийдим,
Дўппи бирла юзларимга ибо келди.

Ёзувчининг янги романи

ИНСОНИЯТНИ ОГОҲ ЭТУВЧИ АСАР

Чингиз Айтматовнинг асарлари жаҳон адабиётининг таркибий қисми бўлиб қолди. Унинг китоблари рус тилида нашр қилинган заҳоти кўплаб тилларга таржима қилинади. Ёзувчининг янги асари «Кассандри тамғаси» романи эса Москвада «Знамя» журналида чоп этилиши баробарида немис, француз, инглиз ва япон тилларида ҳам босиб чиқарилди.

Роман детектив эмас. Унда муҳаббат ҳам йўқ. Ёзувчи китобхонни бадиий тафаккурнинг янги изидан юришга мажбур қилади, уни ўйга толдиради ва ҳатто боши берк кўчага олиб киради. Асарда бутун сайёра, борингки, космос миқёсида кенг ва узвий мушоҳада юритилган муаллиф бугунги шафқатсизлик, евузлик, ваҳшийлик уруғларининг келажакда қандай даҳшатли мевалар беришини кўрсатади.

Романни тушуниш осон эмас. Уни қайта-қайта ўқиш, уқиш керак. Воқеа бундай кечади: 1942 йилнинг охирларида саҳар пайтида бир аёл эндигина туғилган чақалоғини қоп-матога ўраб, болалар уйининг эшиги олдига қор устига ташлаб кетади. Болага Андрей Крильцов деб исм фамилия беришади. Ташландиқ бола ўта зеҳнли бўлганидан мактаб ва медицина институтини битириб биолог олим ва ниҳоят академик бўлиб етишади. Институтда ўқиб юрганида ҳомиладорлик мўъжизасини ва одамнинг дунёга келиш сир-асрорларини ўрганишга мафтун бўлиб қолади.

Крильцов ўз лабораториясида пробиркада етиштирилган уруғдан узоқ муддатга ҳукм қилинган маҳкума аёлларнинг қорнида етиштирилган эксзурриётларнинг — отаси, онаси, акаси, укаси, амакиси, амакиваччаси, тоғаси, жияни, хуллас бирорта қариндош -уруғи йўқ болаларнинг тақдири нима бўлиши ҳақида ўйламайди ҳам. Бундай инсонларни яратиш масаласи партиянинг диққат-марказида ва ҳомийлигида эди. Партия МК секретари Конюхонов Крильцов билан бўлган суҳбатда, жумладан, шундай дейди: «Гап шундаки, сиз учун бу қизиқарли лаборатория экспериментлари объекти бўлса, биз учун эксзурриёт — янги типдаги одам. Ва бизнинг прогнозларимизга кўра, меҳнаткаш синфларни эски дунёдан халос қилиш учун уни ағдар-тўнтар қиладиган ҳам худди ана шу эксзурриётдир...

Эксзурриёт келажакда эски, ўз умрини ўтаган дунёни туб-томири билан кўпориб ташлаш баробарида янги дунёни бунёд этажак.

Крильцовнинг хотини Евгения эрининг биронта инсон журъат эта олмайдиган ишлар қилаётганидан хабар топгач, эридан бу ишни ташлаб узоқларга кетишни, фарзандли бўлишни таклиф этади, эри унамагач хотини бутунлай кетиб қолади. Маҳкумалардан бири Руна деган аёл профессорнинг қилаётган ишларидан нафратланиб, қамоқ муддатига муддат қўшилишидан ҳам қўрқмасдан ҳақоратомуз гаплар билан олимни бу ишлардан воз кечишга чақиради.

Суққабош бўлиб ёлғиз қолгач, Крильцов «менга ерда жой йўқ экан» деб космосга кетишга қарор қилади.

У халқаро космик кеманинг илмий станциясида уч йилдан ортиқроқ муддатда тадқиқот олиб бориб, ўта мукаммал асбоблар ёрдамида улкан кашфиёт қилади — айрим ҳомиладор хотинларнинг пешоналарида икки қош оралиғида қизил доғ пайдо бўлар экан, бу доғни олим Кассандра тамғаси деб атайди. Крильцов бунинг сабабини аниқлайди: бўлажак боланинг тақдири ёмон кечадиган бўлса, онада гўё ҳомиладорликнинг дастлабки ҳафталарида ана шундай доғ пайдо бўлар экан. Бундай ҳолларда ҳомила эмбрион ёруғ дунёга келишни хоҳламайди ва ўзини йўқотишларини талаб қилади, шўрпешона бўлиб яшагандан кўра туғилмасликни афзал кўради.

Олим космосдан махсус нур юбориб, Кассандра тамғасини кучайтиради: шундан сўнг қизил доғ милт-милт этиб пириллаб ҳаммага кўрина бошлайдиган бўлади. Шу йўл билан бутун Ер курраси бўйлаб барча аёлларнинг ҳомилалари «сўроқ қилиниб» Кассандра-эмбрионлар аниқланади. Ёруғ дунёга келгач, шўриш ғавғодан боши чиқмайдиган, жамият пешонасига битган бало бўлиб туғиладиган Кассандра эмбриондан келган сигналларнинг маъноси тахминан мана бундай: «Эрк менда бўлса эди, мен туғилмасликни афзал кўрган бўлур эдим... Борди-ю менинг хоҳишимга қарамасдан туғилишга мажбур қилсалар, мен тақдири азални қабул қиламан, ҳамма замонларда барча кишилар худди ана шундай қилиб келишган... мен билан видолашишга ҳали кеч эмас, ва мен Кассандра эмбрионман, туғилишни хоҳламайман, истамайман, истамайман»...

Крильцов космосда узоқ ишлаб аномал ҳомилалар — Кассандра-эмбрионларнинг йил сайин ортиб бораётганлигини аниқлагач, евузлик авж олиб, гуноҳи кабиралар кўпайиб кетаётганига амин бўлгач, эксзурриётларни дунёга келтирганидан пушаймонга тушиб, ўзини космик монах деб эълон қилади ва Филофей лақабини олади. У Кассандра тамғаси ва Кассандра-ҳомилаларни аниқлаш борасида қилган буюк кашфиётини ва инсониятнинг ўзи охир замонни яқинлаштираётганини очиқ-ойдин айтиб, рим папаси орқали бутун башариятга, қўйингки, бўлажак авлодларга мурожаат қилади. Номанинг нусхаси орбитал компьютерда «Трибюн» газетаси муҳарририятига босиб чиқариш учун жўнатилади.

Космик монах Филофейнинг Рим папасига хати романинг бош фалсафаси, квинтэссенсияси, мағзидир. Аслида Айтматовнинг янги асари бошқа асарлардан кўра ҳам фалсафий мушоҳадаларга, афоризмларга тўлиб-тошган, тили оғир. «Кассандра тамғаси» роман-фалсафа, роман-мушоҳада, роман-SOS».

Хуллас роман жаҳон цивилизациясининг истиқболларига, маънавий, биринчи галда ахлоқий муаммоларига, жамиятни соғломлаштириш йўлларини қидиришга бағишланган. Лекин бу осон иш эмас. Шу хасталиклардан қутулиш йўлларини шипшитиб қўйганлардан ўч олиш пайига тушишади. Айтматовнинг бош қаҳрамонлари ана шу йўлда жаҳолат қурбони бўлишади. Шоншуҳрат кетидан қувиб эксзурриётларни дунёга келтирган улкан биолог олим Андрей Крильцов кексайганда тавба-тазарру йўлига киради, космосдаги кашфиётларини одамлар тушунмаганидан, қабул қилмаганидан сўнг космик монах ўзини очиқ космосга улоқтиради. Жамият истиқболларидан башорат қилувчи йирик футуролог башоратчи олим Роберт Борк Филофей кашфиётларига хайрихоҳлик билдиргани учун қутурган оломон уни ҳалок қилади.

Инсоният улкан муаммолар, синовлар олдида турибти. Ёзувчи кишиларни ҳушёрликка, юз бериши мумкин бўлган фожиаларни англаш билан бир қаторда энг муҳими тараққиётнинг янги йўлларини ҳамда шаклларини қидириб топишга, янгича турмуш тарзига, янгича тафаккур қилишга даъват этади.

Суюн ҚОРАЕВ,
профессор.

АНТОНИНА ПАВЛОВНА ХЛЕБУШКИНА

Кекса халқ таълими ходими, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, Меҳнат Қаҳрамони, Тошкент шаҳридаги 22-болалар уйининг 1942 йилдан буён директори Антонина Павловна Хлебушкина 1995 йил 17 ноябрь куни 81 ёшида тўсатдан вафот этди.

Антонина Павловна инсонларга меҳр қўйиш ва ҳамдард бўлиш фазилатига эга бўлиб, ҳамиша болалар қалбига йўл топа олар, уларни ўзига ром қила олар эди. У минглаб болаларни тарбиялаб, ҳаётга йўлланма берди.

Унинг ҳаёти оғир уруш йилларида, сўнгра, тинчлик даврида ҳам, юзлаб етим болаларни бағрига олиб, уларга чинакам она меҳри ва саховатини ҳис этиш, маълумот олиш имконини берган она жасоратининг рамзи бўлиб қолади.

Антонина Павловна Мустақил Ўзбекистоннинг дастлабки Олий Кенгаши халқ депутати эди. У биринчилар қаторида «Соғлом авлод учун» ордени ва кўплаб ҳукумат мукофотлари билан тақдирланган.

Ажойиб педагог, минглаб болаларнинг севимли онаси Антонина Павловна Хлебушкина халқимиз ёдида ҳамиша сақланиб қолади.

И. КАРИМОВ, С. САИДҚОСИМОВ, Т. АЛИМОВ, А. АЗИЗХЎЖАЕВ, Б. УМУРЗОҚОВ, Ж. ЙЎЛДОШЕВ.

*СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ*

ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИГА ЙЎЛЛАНМА ОЛИШДИ

Наманган вилоятида кейинги йилларда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Шу боис ҳам бу ерда турли спорт мусобақаларини ўтказиш анъанага айланиб боряпти.

Жумладан, яқинда вилоят спорт мажмуида каратэ бўйича республика биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди. Унда республикамизнинг барча вилоятлари, Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда Тошкент шаҳар каратэ федерацияси жамоасининг 9 ёшдан 18 ёшгача бўлган 300 нафардан ортиқ вакиллари иштирок этдилар.

Ушбу беллашувнинг тантанали очилиш маросимида Наманган шаҳар ҳокими, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Маҳаммаджон Каримов, Ўзбекистон каратэ федерацияси раиси Владимир Миронов барча спортчиларни қизгин муборакбод этишди. Кейинги йилларда республикамизда спорт ривожланиб бораётгани, айниқса, республикамиз Президенти фармони билан «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилганидан кейин бу борадаги ишлар янада авж олганлигини алоҳида таъкидладилар.

Муҳташам спорт мажмуида икки кун давом этган беллашувлар эҳтиросларга бой бўлди. Республикамиз спортчилари ўзларининг эпчиллик ва моҳирликларини намойиш этдилар. Финал учрашувларида самарқандлик Ихтиёр Ҳакимов биринчи ўринни эгаллаб, каратэ бўйича республика биринчилигининг мутлақ чемпиони деган унвонга сазовор бўлди. Иккинчи ўрин наманганлик Улуғбек Холматовга насиб этди. Учинчи ўринни эса Ўзбекистон каратэ федерациясининг вакили Ҳуснилдин Сапаев ва наманганлик Нодир Ғозиев эгаллашди. Умум команда ҳисобида тошкентликлар биринчи, андижонликлар иккинчи, наманганликлар учинчи ўринни олдилар.

Республика биринчилиги мусобақалари қандай кўтаринки руҳда бошланган бўлса, ана шундай якунланди. Бу беллашувлар спортчиларда ва барча иштирокчиларда катта таассурот қолдирди. Беллашув ғолиблари шу йилнинг декабрь ойида Венгрияда бўлиб ўтадиган жаҳон биринчилигида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

А. МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Т. СЎЛАЙМОНОВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

УЧ МИЛЛИОНДАН ОРТИҚ ЧИПТА СОТИЛДИ

Келгуси йили Атлантада ўтказиладиган Олимпиада-96 мусобақаларига уч миллиондан ортиқ чипталар сотиб бўлинди. Ташкилий қўмитанинг матбуот ходимларига берган маълумотига кўра, ўтган тўққиз ой мобайнида Олимпиаданинг 540 та спорт тадбиридан фақат 156 тасигагина чипталар сотилганича йўқ.

Умуман, Атланта Олимпиадаси учун 11 миллион чипта сотилиши керак. Шундан етти миллиони АҚШнинг ўзида тарқатилади. Ҳозирги кунда Олимпиаданинг очилиш ва ёпилиш маросимлари учун барча чипталар сотиб бўлинган. Америкада футбол, чим устида хоккей ва енгил атлетика мусобақалари учун чипталарни топиш умуман амримаҳол, чунки улар аллақачон ўз эгалари қўлига етиб борди. Шунингдек, сув спортининг барча турлари, бокс, велоспорт, бадминтон, теннис, қиличбозлик, дзюдо, стол тенниси, оғир атлетика, эркин ва греко-рим кураши мусобақалари учун ҳам барча чипталар сотилган.

МАШИНАДАН ҲАМ ҚИММАТ ВЕЛОСИПЕД

Испаниянинг дунёга машҳур велопойгачиси, «Тур де Франс» турнирининг беш карра ғолиби Мигаль Индурайн ўз велосипедини кимошди савдосига қўйишга қарор қилди. Индурайнни профессионаллар сафига олиб кирган ва дунё шоҳсупасига бир неча марта кўтарган велосипеднинг бошланғич баҳоси 400 минг Испания песетини, бизнинг пулга айлантирганда тахминан 130 минг сўмни ташкил қилади. Велосипед қанчага баҳоланади, буни савдо кўрсатади. Ундан тушган маблағ эса сўнгги песетигача хайрия ишлари учун сарфланади.

Расул ЭРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФАРҒОНАДА ХАЛҚАРО ТУРНИР

Водий азал-азалдан ўзининг кураги ерга тегмаган полвонлари билан нафақат Ўзбекистонда, балки Марказий Осиёда ҳам довруғ таратган. Шуларни ҳисобга олиб, Фарғона вилояти ҳокимлиги Ўзбекистон Республикасининг тўрт йиллиги ва вилоятда пахта тайёрлаш режасининг муддатидан илгари бажарилгани шарафига миллий кураш бўйича халқаро турнир ўтказди. 13-18 ноябрь кунлари Боғдодда ўтказилган ушбу турнирда Марказий Осиёнинг 140 нафардан ортиқ полвонлари қатнашди. Вилоят ҳокимлиги ғолибларни тақдирлаш учун 120 минг сўмга яқин маблағ ажратди. Б. Маҳмудов, У. Маматов, А. Каримов каби полвонлар турнир ғолиблари бўлишди.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЭЛЕКТР ҚУВВАТИДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ МУҲТАРАМ ФУҚАРОЛАР!

1995 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб электр қуввати учун ўртача ойлик истеъмол даражасига қараб белгиланадиган олдиндан тўланадиган ярим йиллик тўловлар жорий этилди. Йил охирига бориб, электр ҳисоблагич кўрсатгичига кўра тугал ҳисоб-китоб ўтказилади.

Электр қуввати учун олдиндан ҳақ тўлаш бебаҳо вақтни тежаш ҳамда электр билан узлуксиз таъминлаш имконини беради.

ЎЗЭНЕРГОНАЗОРАТ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девон масъул ходими Ю. Фозилова онаси
Наталья ФОЗИЛОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ишбилармонлар диққатига!

Сизлар учун 1995 йил 22-25 ноябрь кунлари "Молдова ҳамкорликка чорлайди" кўргазмаси ўтказилади.

Кўргазмада ультратовуш дефектоскоплар ва қалинлик ўлчагичлар, совутгич - иситгич машиналари, совутгичлар, музлатгичлар, кир ювиш машиналари, маиший насос қурилмалари, электрон - ҳисоблаш техникаси, телевизор, телефон, самовар, мебель ва қурилиш фурнитуралари, кийим, пойабзал, гиламлар, чарм маҳсулотлари, сабзавот консервалари, атторлик ва пардоз буюмлари ва бошқалар намойиш қилинади.

Сизларни ҳар куни соат 10⁰⁰дан 17⁰⁰гача кутамиз.

Манзилимиз:

Тошкент, Амир Темур кўчаси, 107-уй, "Ўзэкспомарказ" 5-павильон.

Маълумот учун телефонлар:*34-45-45.*

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

СЕШАНБА, 21

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 У. Ғажибеков. «Аршин мол-олон». Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек драма театрининг спектакли.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Тасвирий санъат.
11.00 Композитор Сайфи Жалил асарлари.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбекистон тарихи.
12.00 «Ёшлар билан юзма-юз».
12.40 Немис тили.
13.10 «Қўнғироқча». Тележурнал.
13.40 — 15.40 «Умидлар йили». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 **«Кичкинтоймиз — гижингтоймиз».**
18.50 **«Етти иқлим садоси».** Халқаро шарҳ.
19.25 Эълонлар.
19.30 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 **«Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Ахборот».**
21.20 Эълонлар.
21.25 **«Хуршиди жаҳон келди».** Хоразм халфачилик санъати.
22.00 «Майсаранинг иши». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.
24.00 Эълонлар.
00.05—00.20 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Мультфейерверк».
18.45 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
19.05 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
19.55 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.20 «Кинонигоҳ».
22.00 «Теле-ателье-шоу».
22.10 «Табиат дунёси».
23.00 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
23.40 — 24.00 «Видеогид».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Абу-Бакар». Телефильм.

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
18.20 — 21.40

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

23.20 «Бу ажиб дунё».
23.40 — 23.45 Янгиликлар.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Фармон ва ижро».
20.25 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.25 «Чинсэн».
22.10 — 23.10 «Соккер-клуб». Футбол шарҳи.

ЧОРШАНБА, 22

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Майсаранинг иши». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.
11.00 «Ёшлик» студияси. «Эзгуликка интилиб».
11.30 Ўқув кўрсатуви. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.
12.00 «Ассалом, япон тили!».
12.35 «Созимиз—овозимиз». Мусиқий дастур.
13.05 «Янги алифбони ўрганамиз».
13.35—15.35 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 «Табиат шайдолари».
18.40 Спорт хабарномаси.
18.50 Муқимий номидаги Ўзбек Давлат мусиқали театри артистларининг концерти.
19.25 Эълонлар.
19.30 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 **«Мен ва дунё».**
20.25 **«Нон ва саломатлик».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Ахборот».**
21.20 Эълонлар.
21.25 **Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. Экранда— Фарғона вилояти.**
22.05 Эстрада тароналари.
22.25 **«Хотира».** Халқ артисти Наби Раҳимов.
23.10 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Буюк Турон».
23.40 Эълонлар.
23.45 — 24.00 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Уй ҳайвонот боғи».
18.55 «Кинотриада».
19.55 «Қувноқ суҳбат».
20.25 «Шоҳсупа сари».
20.55 «Тошкент оқшомида».
21.55 — 23.25 «Кинематограф».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Саховат алифбоси». Телефильм.

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
18.20 — 21.40

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

23.20 «Мармар жилоси». Телефильм.
23.35 — 23.40 Янгиликлар.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

19.40 «Мультикарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 — 23.30 «СПОРТ-ҚИТЪАСИ».

ПАЙШАНБА, 23

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Кундузги сеансга иккита билет». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника.
11.00 «Сизга таъзим». Янгийўл тумани хотин-қизлар фаолиятидан.
11.30 Ўқув кўрсатуви. География.
12.00 «Ёшлик» студияси. «Талабалар саҳнасида».
12.30 Ўзбек тилини ўрганамиз.
13.00 Ўзбек куйларидан концерт.
13.30 «Қирқ ҳунар ҳам оз»
14.00 — 15.25 «Кўчатлар». Бадиий фильм.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **Янгиликлар.**
18.10 **«Фарзанд — умид юлдузи».**
18.40 Мусиқий дақиқалар.
18.55 **«Буни умр дерлар».** Телеочерк.
19.25 Эълонлар.
19.30 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 **Футбол майдонларида.**
20.35 «Юзма-юз».
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Ахборот».**
21.20 Эълонлар.
21.25 **«Туркистон — умумий уйимиз».**
22.05 **«Олтин мерос».** Тўхтасин Жалилов.
23.05 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Нодир хазина».
23.15 Эълонлар.
23.20—23.35 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 Болалар учун фильм. «Юра даври боғидаги саргузашт».
19.00 «Оламнинг яратилиши».
19.30 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
20.20 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.05—22.45 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Нарзанлар водийси». Телефильм.

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
18.20 — 21.40

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

23.20 «Мокшадаги қўриқхона». Телефильм.
23.30 — 23.35 Янгиликлар.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари.
20.15 «Дурдаршан» телекомпаниясининг янгиликлари.
21.15 Эстрада юлдузлари куйлайди.
21.55 — 22.30 «Қиймат ва қиммат».

ЖУМА, 24

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Ҳабиб Абдуллаев».
9.30 Немис тили.
10.00 «Яхшиларга эргашиб». Телеочерк.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика.
11.00 Андижон вилояти «Олтин соз» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Математика.
12.00 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
12.20 «Ёшлик» студияси. «Мўъжизалар оламида».
12.50 — 14.00 «Сирли шарча». Бадиий фильм.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 ЎзТВ хазинасидан. Ў. Хошимов. «Инсон садоқати». Телеспектакль. 1-қисм.
19.05 **«Бизнинг интервью».** Ёш аёлларга одоб, ахлоқ мавзуида олимлар, кекса оналар маслаҳатлари.
19.25 Эълонлар.
19.30 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 **«Фан фидойилари».** ЎзРФА мухбир аъзоси Раҳима Аминова.
20.40 **«Яна бир интервью».** Оилада эркакларнинг ўрни ва роли ҳақида.
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Ахборот».**
21.20 Эълонлар.
21.25 **«Волидангни рози қил».** Ахлоқ-одоб ҳақидаги мусиқий дастур.
21.45 «Ўзингни эр билсанг».
22.25 **Спорт таҳририяти кўрсатади**: Бокс. Теннис. Футбол.
23.05 «Ёшлик» студияси. **«Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».**
23.45 Эълонлар.
23.50—00.05 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Дунё болалари».
19.00 Ёшлар ижро этади. Тошкент Давлат консерваторияси талабалари билан учрашув.
19.30 «Билиб қўйган яхши».
19.55 «Шаҳар юмушлари».
20.55 **«Саодат» билан учрашув.**
21.25 — 22.40 «Орзуларимиз қанотида». Бадиий фильм.

ЎзТВ III

17.50 Янгиликлар.
17.55 Эълонлар.
18.00 «Эзгу ишлар соҳили». Телефильм.

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00
18.20 — 21.40

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

23.20 «Жонли сайёра».
23.40 — 23.45 Янгиликлар.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

19.40 «Мультикарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 «Кулгига нима етсин!» Ҳажвий кўрсатув.
21.15 «Америка юлдузлари». Жаҳон киноси юлдузлари ҳақида.
21.45 Эълонлар.
21.50 «Даракчи». Ахборот кўрсатуви.
22.00 Эълонлар.
22.05 — 23.45 Видео — «О».

ШАНБА, 25

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Автомобилдан сақлан». Бадиий фильм.
10.30 «Соболарда орзу яшар». Мусиқий дастур.
11.00 **«Умр йўллари».** Толиб Йўлдош.
11.35 «Ёдингиздами». Кинокўрсатув.
12.15 «Санъат ғунчалари».
12.45 «Ёшлик» студияси. «**Иқбол**». Қизлар беллашуви.
13.45 — 15.45 «Маънавият» видеоканали.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Совға».
18.20 «Олам». Маърифий кинодастур.
19.05 **«Салом, ёшлар!»**
19.25 Эълонлар.
19.30 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.45 Эълонлар.
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 **«Имкон чўққилари».** Гиннеснинг рекордлар оламида.
20.20 **«Ишингиз бароридан келсин!».**
20.30 **«Ўзбекистон янгиликлари»** (инглиз тилида).
20.40 **«Оҳанглар оғушида».** Дам олиш кинодастури.
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Ахборот».**
21.20 Эълонлар.
21.25 **«Юлдузли онлар».** Дам олиш дастури.
22.25 **«Учрашув».** Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Хожиакбар Нурматов.
23.25 **«Тунги ёғду».** Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

9.00 «Мультфейерверк».
9.15 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
9.35 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
10.25 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
10.50 «Кинонигоҳ».
12.40 «Табиат дунёси».
13.20 «Теле-ателье-шоу».
13.30 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
14.10 «Видеогид».
14.30 — 18.30 «СПОРТ-ҚИТЪАСИ».

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.10 «Менинг кўчим».
19.25 «Коллекция».
20.05 «Кичик дебют».
20.35 «Ҳамкасблар».
21.05—22.35 «Кинематограф».

ЎзТВ III

17.50 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.55 «Болалигим ўтган уй». Телефильм.

18.20 — 21.40
РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

23.20 — 00.05 «Интиҳосиз». Бадиий телефильм.

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Айчурек» (қирғиз тилида).
10.40 «Безнен мирас» (татар тилида).
11.20 «Умид» (уйғур тилида).
12.00 «Мусиқий учрашувлар».
12.25 «Бозор иқтисодиёти сабоқлари».
12.55 — 13.50 «Замандас» (қозоқ тилида).

* * *

19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
20.20 «Миср киносанъати».
21.00 «Рангинкамон» (тожик тилида).
21.45 «Би-Би-Си» янгиликлари.
21.55 «Салом, Франция!».
22.35 «Бу ажиб дунё».
22.55 — 23.05 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.

ЯКШАНБА, 26

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 **«Камалак».** Болалар учун кинодастур.
10.00 **«Ватанимга хизмат қиламан».**
11.00 «Муҳаббатим куйлайман». Мусиқий композиция.
11.30 **«Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».**
12.10 **«Спортландия» — «Қувноқ стартлар» меҳмони.**
13.10 **«Қишлоқ ҳаёти».**
14.10—16.10 «Нурли келажак». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 **«Сирли сандиқ».** Телевизион ўйин.
19.00 **«Ойнаи жаҳонда...».**
19.25 Эълонлар.
19.30 **«Панорама»** (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 **«Руҳи равоним — эътиқод».** Бобур.
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Ҳафтанома».**
21.20 Эълонлар.
21.25 **«Кўшиғимдасан, Ватан!».** Телетанлов тақдимаси.
22.35 «Малласоч малика». Бадиий фильм.
23.55 Эълонлар.
24.00 — 00.20 **«Ҳафтанома».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

10.00 Болалар учун фильм. «Юра даври боғидаги саргузашт».
10.30 «Оламнинг яратилиши».
11.00 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
11.50 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.35—14.15 «Кинонигоҳ».

***

17.00 «Дунё географияси».
17.50 Эълонлар.
17.55 Видео — «О».
19.35 Эълонлар.
19.40 «Курьер».
20.00 «...яна об-ҳаво ҳақида».
20.10 «Кулгига нима етсин!».
20.35 «Компьютер—Осиё».
20.55 Видео янгиликлари.
21.15 «Теле-ателье-шоу».
21.25 Эълонлар.
21.30 «Даракчи».
21.40 Эълонлар.
21.45—23.25 Видео — «О».

ЎзТВ III

17.50 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.55 «Тоғ йўллар қўшиғи». Телефильм.

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.25 — 22.50

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.50 — 23.20

23.20 Телефильм.
23.35 — 23.55 «Панорама» (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!». Мультфильм.
10.30 «Менинг кўчам».
10.45 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
12.25 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
12.35 — 13.20 Болалар учун. «Дилдан куйлаб, ўйна қувниб».

* * *

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

19.40 «Ёшлик оқшоми».
20.15 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
20.40 «Олам ва одам».
21.15 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
22.15 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.25 «Бу ажиб дунё».
22.45 «Мюзик-холл».
23.15 — 23.25 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.

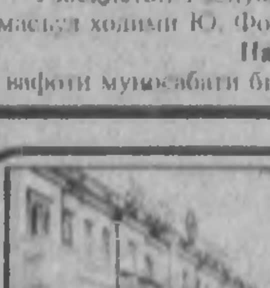

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — К. Рихсиев.
Навбатчи — Ў. Ҳайдаволов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г — 0507. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Босишга топширилди — 21.00.

1 2 3 4 5 6